

Αειφόρο Σχολείο

Η Περίπτωση του 1^{ου} Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης

Σοφία Χατζηλεοντιάδου¹, Ευγενία Δουλάμη²

1. Δρ. Πολιτικός Μηχανικός, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης, Δντρια 1^{ου} Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης, Μέλος ΣΕΠ, ΕΑΠ

shadji@ee.duth.gr

2. Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης, ΜΑ στην Ιστορική Ανθρωπολογία Πανεπιστημίου Αιγαίου, ΜΑ στην Εκπαίδευση, Ε.Α.Π., Υποψήφια Διδάκτωρ στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Υπδντρια 1^{ου} Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης

edoulami@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει την περίπτωση του 1^{ου} Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης, σχολικής μονάδας που βραβεύτηκε με το πρώτο βραβείο του διαγωνισμού "Βραβείο Αειφόρου Σχολείου", για το σχολικό έτος 2011-2012, στην κατηγορία Γυμνασίων-Λυκείων. Γίνεται περιγραφή των σημαντικότερων δράσεων που υλοποιήθηκαν και τεκμηριώνεται η επιλογή τους σε μια προσπάθεια διάχυσης της προσπάθειας της σχολικής μονάδας και στροφής της προς το αειφόρο σχολείο. Η εργασία ολοκληρώνεται με τον αναστοχασμό σχετικά με το έργο της σχολικής μονάδας, κατά το υπόψη έτος και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αειφόρο σχολείο

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Αειφόρο σχολείο, Βραβείο Αειφόρου Σχολείου, 1^ο Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης, εκπαιδευτικές δράσεις

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε διεθνές επίπεδο, η παγκόσμια επιτροπή του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, όρισε ως βιώσιμη ή αυτοσυντηρούμενη ή αειφορική ανάπτυξη (*sustainable development*) «την ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς όμως να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» (WCED¹, 1987: 43). Ο ορισμός αυτός αναγνωρίζει όχι μόνο τη σημασία του περιβάλλοντος, αλλά και την ανάγκη του κόσμου για ανάπτυξη και κατά συνέπεια επιδιώκει να καθιερώσει μία ισορροπία μεταξύ περιβάλλοντος, κοινωνίας και οικονομίας (UNECE, 2005), με αλλαγές στη σημερινή σκέψη και πρακτική που θα διασφαλίσουν τη δυνατότητα στις μελλοντικές γενιές να έχουν πρόσβαση τουλάχιστον σε μία ποιότητα ζωής αντίστοιχη με τη σημερινή (McNichol et al., 2011).

Ειδικότερα, τα τελευταία χρόνια ο σημαντικός ρόλος της εκπαίδευσης στην προώθηση και ανάδειξη της αειφορίας έχει αποτελέσει θέμα συζήτησης και σύμφωνα

¹ World Commission on Environment and Development.

με την Agenda 21, ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι καθοριστικής σημασίας καθώς (UNESCO, 1992): «η εκπαίδευση, τόσο στην τυπική της μορφή, όσο και στην άτυπη, αποτελεί μια διαδικασία με την οποία τα άτομα και οι κοινωνίες μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους. Η εκπαίδευση αποτελεί αποφασιστικό και κρίσιμο παράγοντα στην προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης και τη βελτίωση της ικανότητας των πολιτών να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος. Τόσο η τυπική, όσο και η άτυπη εκπαίδευση είναι απαραίτητες για την αλλαγή της συμπεριφοράς των ατόμων, ώστε να αποκτήσουν τη δυνατότητα να εκτιμούν και να αντιμετωπίζουν ζητήματα αειφορίας που τους αφορούν...» (εδάφιο 36.3). Ακολούθως, με τη Διακήρυξη της Θεσσαλονίκης (1997) θεσπίστηκε η εκπαίδευση για την αειφορία. Στα άρθρα 10, 12, 19 και 21 για τη μελέτη των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προοπτική της αειφορίας, προτείνεται η διεπιστημονική και ολιστική προσέγγιση τους, στο πλαίσιο τόσο της τυπικής όσο και της μη τυπικής εκπαίδευσης (UNESCO-EPD, 1997). Το 2002, προς την κατεύθυνση της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ), η UNESCO κηρύσσει τη δεκαετία 2005-2014, «Δεκαετία για την ΕΑΑ». Στο πλαίσιο αυτό, η εκπαίδευση καθίσταται πρώτιστης σημασίας στην επίτευξη περιβαλλοντικής και ηθικής αντίληψης, αξιών και στάσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών σύμφωνες με την αειφόρο ανάπτυξη και την αποτελεσματική δημόσια συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων (UNESCO, 2002: 4).

Σύμφωνα με την UNESCO (2005:5), απώτερος σκοπός της υπόψη δεκαετίας είναι: «να ενσωματώσει τις αξίες και τις πρακτικές της αειφόρου ανάπτυξης σε όλες τις μορφές της εκπαίδευσης και της μάθησης. Αυτή η εκπαιδευτική προσπάθεια προτίθεται να ενθαρρύνει αλλαγές στη συμπεριφορά προς τη διαμόρφωση ενός αειφόρου μέλλοντος με όρους περιβαλλοντικής ισότητας, οικονομικής αειφορίας και δίκαιης κοινωνίας για τις τωρινές και μελλοντικές γενεές». Είναι ένα όραμα που αφενός υποστηρίζει την αειφόρο πρωτοβουλία στα σχολεία, αφετέρου στοχεύει να εμπλέξει όλη τη σχολική κοινότητα, όχι μόνο στη διδασκαλία και στη μάθηση, αλλά και στα προγράμματα σπουδών. Η UNESCO (2004) ακολούθως ορίζει ότι η εφαρμογή της ΕΑΑ στα σχολεία περιλαμβάνει προσεγγίσεις στη διδασκαλία και στη μάθηση, που ενσωματώνουν στόχους για τη διατήρηση, τη κοινωνική δικαιοσύνη, την ανάπτυξη και τη δημοκρατία σε ένα όραμα και μία αποστολή ατομικών και κοινωνικών αλλαγών. Έτσι η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη δε μπορεί να εκληφθεί ως μία απλή καινοτομία και να προσαρμοστεί στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά ως συνεχής παιδαγωγική διαδικασία μετασχηματισμού, η οποία δημιουργεί μια κουλτούρα αλλαγής, όπου τόσο η διαδικασία, όσο και το τέλος της αλλαγής είναι σημαντικά (Fullan & Ballew, 2001).

Ο σχολικός χώρος λοιπόν μπορεί να αποτελέσει έναν πολύτιμο πόρο. Το μέγεθός του, ο σχεδιασμός του και τα χαρακτηριστικά του, αλλά και ο τρόπος που χρησιμοποιείται, διευθύνεται, ρυθμίζεται και γίνεται αντιληπτός από το προσωπικό και τους μαθητές του σχολείου, όλα αυτά ασκούν σημαντική επίδραση στη ζωή και την εργασία του σχολείου, αλλά και στην παρεχόμενη ποιότητα εκπαίδευσης προς τους μαθητές. Η εκπαίδευση, σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα, μπορεί να ανοίξει το δρόμο για να κτιστεί ένα κοινό μέλλον με όρους αειφορίας, καθώς ο σκοπός και οι επιδιώξεις της ΕΑΑ αποτελούν πρόκληση και ένα πλαίσιο για την κριτική ανάλυση καταστάσεων και προβλημάτων, που σχετίζονται με το περιβάλλον, την ανάπτυξη και τη διερεύνηση και τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης ανθρώπου-κοινωνίας-περιβάλλοντος και ανάπτυξης. Οι Smyth & Shacklock (1998) τονίζουν ότι το αειφόρο

σχολείο οδηγεί σε ένα νέο εκπαιδευτικό παράδειγμα, καθώς η λειτουργία του απαιτεί την εξέλιξη των παραδοσιακών ρόλων μεταξύ των βασικών παραγόντων στη σχολική διαδικασία. Όπως μάλιστα τονίζουν οι Huckle & Sterling (1996) και Orr (1996), η εκπαίδευση για την αειφορία είναι ουσιώδης προκειμένου οι μαθητές να μπορούν να εκτιμούν, να κατανοούν και να σκέφτονται κριτικά γύρω από τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Η εκπαίδευση λοιπόν μπορεί να ενδυναμώσει τους μαθητές εξοπλίζοντάς τους με ικανότητες που χρειάζονται για να βοηθήσουν το σχολείο και την τοπική κοινωνία να τείνουν περισσότερο προς την αειφορία (Dfes, 2006), μέσα από μια διαδικασία δημιουργίας χώρου για έρευνα, αναζήτηση πληροφοριών, διαλόγου, στοχασμού και δράσης για την έννοια και τους στόχους του αειφόρου βίου (Moore, 2005).

Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται η περίπτωση του 1^{ου} Σχολικού Εργαστηριακού Κέντρου (Σ.Ε.Κ.) Αλεξανδρούπολης το οποίο ανέπτυξε μια σειρά από δράσεις προς την κατεύθυνση του αειφόρου σχολείου. Η τεκμηρίωση της επιλογής των δράσεων αυτών καθώς και το περιεχόμενό τους περιγράφεται στη συνέχεια.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ 1ου Σ.Ε.Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Η απόφαση μιας σχολικής μονάδος να επιχειρήσει τη μετάβαση σε μια νέα εκδοχή λειτουργίας της με όρους αειφορίας, οδηγεί στη διαδικασία της εξέτασης των παρακάτω σταδίων:

- Αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης
- Διατύπωση της νέας στοχοθεσίας η οποία δυνητικά θα οδηγήσει προς μια νέα πιο αειφόρο κατάσταση
- Σχεδιασμός και υλοποίηση του τρόπου μετάβασης από την υφιστάμενη στη νέα επιθυμητή κατάσταση
- Αναστοχασμός-αξιολόγηση της βιωσιμότητας της προσπάθειας.

Τα παραπάνω στάδια ακολουθήθηκαν και στην περίπτωση του 1^{ου} Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης (στο εξής Σ.Ε.Κ.), όπως περιγράφεται στη συνέχεια.

Αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης

Το Σ.Ε.Κ. συνεργάζεται με πέντε σχολικές μονάδες, οι οποίες βρίσκονται χωροθετημένες σε δυο διαφορετικά σημεία της πόλης, στον πρώτο «πόλο» που είναι το σχολικό συγκρότημα του 1^{ου} ΕΠΑΛ - 3^{ου} ΕΠΑΛ (εσπερινού) - ΕΠΑΣ - ΙΕΚ και στον δεύτερο «πόλο» που είναι το 2^ο ΕΠΑΛ. Οι υποδομές του Σ.Ε.Κ. αποτελούνται από 39 λειτουργικά εργαστήρια και δυο γραφεία διοίκησης, τα οποία είναι ομοίως κατανομημένα στους δυο «πόλους», με το κύριο μέρος αυτών στον πρώτο «πόλο», ο οποίος ορίζεται ως έδρα του Σ.Ε.Κ. Κατά το έτος 2011-2012 το Σ.Ε.Κ. είχε 800 μαθητές και Σύλλογο με 74 εκπαιδευτικούς. Η οργάνωση του προσωπικού του Σ.Ε.Κ. περιλάμβανε τη Διευθύντρια, την Υποδιευθύντρια, τους πέντε Τομεάρχες, τους Υπεύθυνους εργαστηρίων, ενώ τα υπόλοιπα μέλη του Συλλόγου αποτελούνταν από εκπαιδευτικούς με μερική διάθεση στο Σ.Ε.Κ. για το υπόψη σχολικό έτος.

Με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά του Σ.Ε.Κ., διαπιστώνεται εύκολα ότι υπάρχει μια λειτουργική διασπορά:

- στο χώρο, λόγω της διασποράς των εγκαταστάσεων

- στο χρόνο, λόγω της εξυπηρέτησης σχολικών μονάδων πρωινής και εσπερινής λειτουργίας
- στην ηλικία των εκπαιδευόμενων, λόγω της εξυπηρέτησης σχολικών μονάδων με ανηλίκους (ΕΠΑΛ) και σχολικών μονάδων με ενηλίκους εκπαιδευόμενους (εσπερινό ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ).

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά αναδεικνύουν επομένως την ανάγκη ενίσχυσης της συνοχής του Σ.Ε.Κ. και ανάδειξης της ταυτότητάς του ως αυτόνομης σχολικής μονάδας.

Διατύπωση στοχοθεσίας στην κατεύθυνση του αειφόρου σχολείου

Το θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύσσεται γύρω από το αειφόρο σχολείο (όπως ενδεικτικά και συνοπτικά σκιαγραφήθηκε στην εισαγωγή της παρούσας εργασίας) εισήγαγε τις κατευθυντήριες γραμμές για την υπόψη σχολική μονάδα, προκειμένου αυτή να διατυπώσει την επιμέρους στοχοθεσία της. Έτσι, οι παραπάνω κατευθυντήριες γραμμές σε συνδυασμό και με την αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης, αποτέλεσαν τη βάση για τη στοχοθεσία του Σ.Ε.Κ., κατά το σχολικό έτος αναφοράς, προς την κατεύθυνση του αειφόρου σχολείου, η οποία κινήθηκε στους ακόλουθους άξονες:

- δράσεις με στόχευση το «έσω» περιβάλλον του Σ.Ε.Κ., όπως δραστηριότητες με στόχο την οριζόντια προαγωγή της αειφορίας μέσα στο εργαστηριακό έργο και στο χώρο του Σ.Ε.Κ.
- δράσεις με στόχευση τη σύνδεση του Σ.Ε.Κ. με το «έξω» περιβάλλον, όπως δραστηριότητες που δημιουργούν προϋποθέσεις για αυθεντικές μαθησιακές εμπειρίες σε όλους τους μαθητές
- γενικότερες δράσεις στην κατεύθυνση της αειφορίας, όπως παρακολούθηση των εισροών και εκροών από τη σχολική μονάδα.

Σχεδιασμός και υλοποίηση

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του τρόπου μετάβασης από την υφιστάμενη στη νέα επιθυμητή κατάσταση, μετά από σχετική ενημέρωση που προηγήθηκε, αποφασίστηκε από το Σύλλογο καθηγητών του Σ.Ε.Κ., στο πλαίσιο του διαγωνισμού "Βραβείο Αειφόρου Σχολείου".

Ειδικότερα, ο διαγωνισμός "Βραβείο Αειφόρου Σχολείου" που έχει θεσμοθετηθεί από την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης), είναι ένας διαγωνισμός μεταξύ των σχολείων για το συνολικό «πρασίνισμα» του σχολείου, ή καλύτερα, για τον προσανατολισμό όλης της σχολικής κοινότητας προς την προοπτική της αειφορίας. Τα σχολεία στο διαγωνισμό αυτό, ενθαρρύνονται για την επίτευξη καλύτερων επιδόσεων σε τρεις γενικούς τομείς: α) τον παιδαγωγικό, β) τον κοινωνικό και οργανωτικό, και γ) τον περιβαλλοντικό. Για κάθε ένα από τους τομείς αυτούς υπάρχουν συγκεκριμένοι δείκτες ή κριτήρια, με τα οποία γίνεται η αποτίμηση και ακολούθως η βράβευση των σχολείων που συμμετέχουν στο διαγωνισμό. Το πρόγραμμα αυτό υποστηρίζεται από Ελληνικά Υπουργεία και Πανεπιστήμια². Στο πλαίσιο του διαγωνισμού αυτού στη σχολική μονάδα αναφοράς (Σ.Ε.Κ.) :

- υπήρξε ενημερότητα του Συλλόγου καθηγητών του Σ.Ε.Κ. σχετικά με τις τρεις κατηγορίες δεικτών: α) τους παιδαγωγικούς δείκτες (αναλυτικό πρόγραμμα-

² Περισσότερες πληροφορίες στο: <http://www.aeiforosxoleio.gr/>

- μεθοδολογία), β) τους κοινωνικούς και οργανωτικούς δείκτες (διοίκηση, μαθητικές κοινότητες, γονείς, κ.τ.λ.) και γ) τους περιβαλλοντικούς δείκτες
- συντάχθηκε το Σχέδιο Αειφόρου Διαχείρισης (ΣΑΔ), σύμφωνα με το οποίο λήφθηκε απόφαση, αναφορικά με την οργάνωση των ομάδων εργασίας και τη συμμετοχή καθηγητών και μαθητών (ειδικά στην περίπτωση του Σ.Ε.Κ. αποφασίστηκε να συμμετέχουν όλοι οι καθηγητές και οι μαθητές κατά τομέα, σύμφωνα με τη δομή του Σ.Ε.Κ.). Η απόφαση αυτή αποτέλεσε ρεαλιστική λύση που απαντούσε στο πρόβλημα της χωρικής και χρονικής διασποράς της λειτουργίας του Σ.Ε.Κ.
 - συντάχθηκε το Σχολικό Πρόγραμμα Δράσης (ΣΠΔ). Το πρόγραμμα αυτό συντάχθηκε αρχικά σε αδρές γραμμές προσδιορίζοντας περισσότερο τις κατευθύνσεις των δράσεων μέσα σε κάθε τομέα και αφήνοντας ελευθερία για επόμενες πρωτοβουλίες. Έτσι, το σχολείο επιχείρησε να αποτελέσει ένα μέσο για ένα *σχέδιο δράσης*, αποτελώντας ταυτόχρονα μοντέλο αειφορικής ανάπτυξης για την κοινωνία, παρέχοντας παράλληλα ευκαιρίες μάθησης στους μαθητές, οι οποίες θα επικέντρωναν στη δράση. Μια διαδικασία η οποία απαιτεί επίσης από τα σχολεία να είναι θέση να βγούνε από την απομόνωση, να συνδιαλέγονται με την τοπική κοινωνία και να αναπροσαρμόζουν τις δραστηριότητες, το πρόγραμμα σπουδών τους και την παιδαγωγική τους προσέγγιση (UNECE, 2005).

Τον παραπάνω αρχικό σχεδιασμό ακολούθησε η υλοποίηση των δράσεων. Στη συνέχεια περιγράφονται ενδεικτικά μερικές από αυτές, με κριτήριο επιλογής για τη παρουσίασή τους τη σημαντική συμβολή τους στη συγκεκριμένη στοχοθεσία του Σ.Ε.Κ. Οι πιο σημαντικές δράσεις ήταν:

- Ενδυνάμωση της ταυτότητας του Σ.Ε.Κ. με τη δημιουργία λογοτύπου και ενσωμάτωση σε αυτόν, συμβόλου που απεικονίζει την αειφορία. Το λογότυπο αυτό προέκυψε από παραγωγές μαθητών του τομέα Εφαρμοσμένων τεχνών, αφού εμβάθυναν στην έννοια της αειφορίας. Προς την ίδια κατεύθυνση έγινε και η κατασκευή μακέτας από τον τομέα των Δομικών, η οποία και συνέβαλλε στην αντίληψη της οργάνωσης του χώρου και των κυρίως εγκαταστάσεων του Σ.Ε.Κ..
- Κατασκευή «εργαλείου» επισκόπησης όλων των εργαστηρίων, από την άποψη της υγιεινής, ασφάλειας και εργονομίας. Μέσω αυτού του εργαλείου διαπιστώθηκε η ανάγκη εκτεταμένων παρεμβάσεων σε όλους του εργαστηριακούς χώρους του Σ.Ε.Κ., οι οποίες υλοποιήθηκαν σε διάστημα ενός μηνός και κατέληξαν στην απομάκρυνση τόνων υλικού για ανακύκλωση.
- Κατασκευή της «ετικέτας» κάθε εργαστηριακού έργου. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί το γεγονός ότι το διδακτικό έργο του Σ.Ε.Κ. είναι κατ'εξοχήν εργαστηριακό, η δε απόφαση λειτουργίας του Σ.Ε.Κ. προβλέπει την κατασκευή μαθητικών έργων και την έκθεσή τους στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η διαδικασία κατασκευής έργων είναι οριζόντια μέσα στο Σ.Ε.Κ., αφού διατρέχει όλους τους τομείς και ειδικότητες, έγινε αρχικά μια καταγραφή των αντιλήψεων των μαθητών σχετικά με τις έννοιες ελαχιστοποίηση, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση υλικών, καθώς και σχετικά με την αναγνώριση συμβόλων στις συσκευασίες υλικών. Τα αποτελέσματα δεν ήταν ικανοποιητικά και έτσι έγινε η ανάπτυξη και χρήση του εργαλείου «ετικέτας» του έργου. Το εργαλείο αυτό είχε ως στόχο να:
 - ο οργανώσει όλα τα μεταδεδομένα που αφορούσαν το έργο (τίτλος, συντελεστές, φωτογραφίες του έργου, περιεχόμενο), ώστε να είναι εύκολα επαναχρησιμοποιήσιμο

- καθοδηγήσει την κατασκευή του έργου με βάση το πλαίσιο του κύκλου ζωής ενός προϊόντος. Με τον τρόπο αυτό αναμενόταν οι μαθητές να εξοικειωθούν με τις έννοιες ελαχιστοποίηση, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, καθώς και με τα σύμβολα των συσκευασιών όλων των υλικών που διαχειρίζονται για την κατασκευή των έργων.
- Έκθεση έργων στο τέλος του σχολικού έτους. Η τριήμερη έκθεση των μαθητικών έργων του Σ.Ε.Κ. αποτέλεσε γεγονός που αναβίωσε μετά από μια σειρά ετών και ήταν πρωτόγνωρο για τους φοιτούντες μαθητές. Κατά την έκθεση αυτή, μαθητές από όλες τις σχολικές μονάδες που συνεργάζονται με το Σ.Ε.Κ. είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τα έργα τους, εξασκώντας παράλληλα και τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, σε όλους τους επισκέπτες της έκθεσης, μεταξύ των οποίων και οι μαθητές όλων των Γυμνασίων και Λυκείων της πόλης. Παράλληλες εκδηλώσεις της έκθεσης περιλάμβαναν:
 - ενημερωτική εκδήλωση που οργάνωσε ο τομέας Μηχανολόγων με θέμα την ασφαλή οδήγηση δικύκλων. Πέρα από την παρουσίαση δόθηκε η δυνατότητα να μελετηθεί δίκυκλο, το οποίο είχε τροποποιηθεί από μηχανολογική άποψη, με στόχο την ανάδειξη της επικίνδυνης αυτής πρακτικής, η οποία είναι ευρέως διαδεδομένη στη νεολαία
 - επίδειξη με θέμα «Νύφη 2012» του τομέα Αισθητικής-Κομμωτικής, η οποία επίσης είχε απήχηση στο πλούσιο ακροατήριο που προσήλθε από την τοπική κοινωνία
 - προαγωγή του εθελοντισμού και εγγραφή εθελοντών στο αντίστοιχο πρόγραμμα του Δήμου Αλεξανδρούπολης.
- Συμμετοχή σε διαγωνισμούς, όπως στο διαγωνισμό του ΚΑΠΕ με θέμα «Εστιάστε στην ενέργεια», όπου απεστάλη σχετική φωτογραφία, που την είχε «τραβήξει» μαθητής. Επίσης, το Σ.Ε.Κ. συμμετείχε στον ευρωπαϊκό διαγωνισμό «generations@school». Ο διαγωνισμός αυτός υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους 2012, που ήταν αφιερωμένο στην Ενεργό Γήρανση και Αλληλεγγύη μεταξύ των Γενεών, με στόχο την προαγωγή της ενεργούς συμμετοχής των ανθρώπων τρίτης ηλικίας στην ενεργό ζωή, μέσα από την επικοινωνία και συνεργασία με τις νεότερες γενιές. Στο πλαίσιο αυτού του διαγωνισμού, ο τομέας Αισθητικής-Κομμωτικής έφερε στα εργαστήρια συνταξιούχο κουρέα για την επίδειξη της τέχνης του. Επίσης, μαθητές του ίδιου τομέα, συστηματικά κούρευαν και περιποιούνταν τους ηλικιωμένους στο γηροκομείο Αλεξανδρούπολης, καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Επιπλέον, ο τομέας Ηλεκτρολόγων, ενσωμάτωσε υποστηρικτικές διατάξεις σε θυροτηλέφωνο για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων. Τέλος, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Leonardo da Vinci, εγκρίθηκε η πρόταση του Σ.Ε.Κ. για μετακίνηση και επιμόρφωση δεκαπέντε (15) εκπαιδευτικών στη Φιλανδία (Tampere), κατά το έτος 2012-2013.
- Υποδοχή στις εγκαταστάσεις του Σ.Ε.Κ. (και στους δύο «πόλους»), επί μια εβδομάδα, των μαθητών της Γ' Τάξης των πέντε (5) γυμνασίων της πόλης, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν από τους καθηγητές του Σ.Ε.Κ. για τους τομείς και τις ειδικότητες που αυτό υποστηρίζει.
- Διενέργεια 33 διδακτικών επισκέψεων προς διάφορους επαγγελματικούς χώρους ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε ειδικότητας.
- Εκδήλωση για το Aids σε συνεργασία με το ΚΕΛΠΝΟ. Μετά από καταγραφή των αντιλήψεων όλων των μαθητών του Σ.Ε.Κ. για το AIDS, διαπιστώθηκε η ανάγκη ενημέρωσής τους και αποσαφήνισης των λανθασμένων αντιλήψεων. Έτσι, ο τομέας Υγείας Πρόνοιας του Σ.Ε.Κ. συνεργάστηκε με το ΚΕΛΠΝΟ και

οργάνωσε εκδήλωση για τους μαθητές του Σ.Ε.Κ., με στόχο την καλύτερη ενημέρωση τους για το υπόψη θέμα. Επίσης, ο ίδιος τομέας οργάνωσε ενημερωτικές παρουσιάσεις από ειδικούς του ΕΚΑΒ, για την πληροφόρηση και εκμάθηση των χειρισμών της ΚΑΡΠΑ σε μαθητές του Σ.Ε.Κ.. Ο ίδιος τομέας επίσης διοργάνωσε εθελοντική αιμοδοσία με μεγάλη συμμετοχή.

- Εξοπλισμός όλων των εργαστηρίων του Σ.Ε.Κ. με Η/Υ και βιντεοπροβολείς, ενώ παράλληλα, ο τομέας Ηλεκτρονικών κατασκεύασε πιλοτικά έναν διαδραστικό πίνακα με πολύ μικρό κόστος.
- Δημιουργία της νέας ιστοσελίδας του Σ.Ε.Κ. (<http://1sek-alexandr.evr.sch.gr/>) και ψηφιακή επεξεργασία της αφίσας για την έκθεση έργων του Σ.Ε.Κ. από τον Τομέα Πληροφορικής.
- Αναβάθμιση του θερμοκηπίου του Σ.Ε.Κ. με την τοποθέτηση κομποστοποιητών πιλοτικά στο χώρο του θερμοκηπίου και στον αύλειο χώρο του 2^{ου} «πόλου» του Σ.Ε.Κ., καθώς και περιποίηση του πράσινου στον αύλειο χώρο και των δυο «πόλων» του Σ.Ε.Κ., από τον Γεωτεχνικό τομέα.
- Υλοποίηση παρέμβασης στην εγκατάσταση της κεντρικής θέρμανσης του κυρίως κτιρίου των εργαστηρίων του Σ.Ε.Κ., από τον Μηχανολογικό Τομέα, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την ευέλικτη χρήση της, κατά τις ώρες λειτουργίας του εσπερινού κύκλου. Η παρέμβαση αυτή συνέβαλε στη σημαντική μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του Σ.Ε.Κ., αναφορικά με τις εκπομπές CO₂.
- Τέλος, έγινε προσπάθεια διαλογής και μέτρησης των απορριμμάτων του Σ.Ε.Κ., κατά την οποία συμμετείχαν και οι καθαρίστριες, η συμβολή των οποίων ήταν ιδιαίτερα σημαντική.

Αναστοχασμός

Η παραπάνω δραστηριότητα του Σ.Ε.Κ., η οποία αναλήφθηκε και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του αειφόρου σχολείου, ανταποκρίθηκε πολύ καλά στις ανάγκες του, όπως αυτές καταγράφηκαν παραπάνω, καθώς δημιουργήθηκαν συνθήκες και αναλήφθηκαν δράσεις στο «έσω» περιβάλλον του Σ.Ε.Κ. κατά μήκος όλων των λειτουργιών του. Επίσης, οι δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν προς το «έξω» περιβάλλον δημιούργησαν αυθεντικές μαθησιακές ευκαιρίες. Οι εκδηλώσεις με συνέργιες του «έσω» και «έξω» περιβάλλοντος (π.χ., έκθεση έργων) επίσης συνέβαλλαν στη συνοχή και την ενίσχυση της ταυτότητας του Σ.Ε.Κ., καθώς και στην ενίσχυση της προσπάθειας εξωστρέφειάς του και σύνδεσής του με την τοπική κοινωνία. Όπως μάλιστα υποστηρίζουν οι Uzzell et al. (1994), η εκπαίδευση για την αειφορία στα σχολεία θα πρέπει να ασχολείται με δράσεις που απορρέουν αυθεντικά από τις τοπικές συνθήκες και καταστάσεις, καθώς αναγνωρίζεται ότι οι τοπικές δράσεις ανταποκρίνονται πάντοτε σε μεγαλύτερες κοινωνικο-οικονομικές και οικολογικές συνθήκες. Μέσα από μια τέτοια εστίαση τα σχολεία γίνονται οργανισμοί μάθησης που αναγνωρίζουν και επιλύουν πολλά από τα προβλήματά τους, καθώς επίσης δημιουργούν ευκαιρίες για την ανάληψη τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών τους (Shallcross et al., 2000). Συνεπάγεται λοιπόν άνοιγμα του σχολείου προς τον «έξω» κόσμο, ανάπτυξη νέων μορφών διδασκαλίας και μάθησης, σχολικής ανάπτυξης ως μιας κουλτούρας επικοινωνίας, συνεργασίας και λήψης αποφάσεων από κοινού, όπως επίσης αποδοχή της τοπικής κοινότητας, ως μέρος διδασκαλίας και μάθησης του σχολείου, αλλά και του σχολείου ως πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας (Rauch, 2000). Συνολικά η δραστηριότητα του Σ.Ε.Κ., κατά το προηγούμενο σχολικό έτος, είχε ένα «εκρηκτικό» χαρακτήρα γεγονός που οδήγησε στη λήψη του πρώτου βραβείου στην κατηγορία Γυμνασίων-Λυκείων, στο διαγωνισμό "Βραβείο Αειφόρου Σχολείου".

Η κινητήρια κατεύθυνση όλης της δραστηριότητας ήταν η επίλυση των δομικών προβλημάτων, που διαπιστώθηκαν μέσα από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και όχι αυτό καθαυτό το αποτέλεσμα του διαγωνισμού. Ωστόσο, μέσα από το ΣΑΔ και το ΣΠΔ, τα οποία επιτρέπουν την προσαρμογή του σχεδιασμού στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδος, ο διαγωνισμός αποτέλεσε ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτούργησαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Σ.Ε.Κ.. Παράλληλα, η κατηγοριοποίηση των δεικτών έδωσε τη δυνατότητα στο Σ.Ε.Κ. να συστηματοποιήσει το σχεδιασμό των δράσεών του με στόχο τη διασπορά τους και στις τρεις κατηγορίες των δεικτών. Τα παραπάνω συνιστούν μια ποιοτική αποτίμηση της αξίας της συμμετοχής του Σ.Ε.Κ. στον υπόψη διαγωνισμό. Επιπλέον, η ποσοτική αποτίμηση μέσω των δεικτών ως διαδικασία (ανεξάρτητα εάν θα μπορούσε να δεχτεί βελτιώσεις), οδήγησε στην ανάγκη τεκμηρίωσης των δράσεων, γεγονός που συνέβαλλε στον αναστοχασμό επάνω σε καθεμία από αυτές. Η ποσοτικοποίηση επίσης συνέβαλλε στην συγκριτική τοποθέτηση της προσπάθειας του σχολείου σε μια κλίμακα αναφοράς, γεγονός επίσης που συμβάλλει στην ανατροφοδότηση σχετικά με το παραχθέν έργο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην εισαγωγή της εργασίας αυτής παρουσιάζεται ένα θεωρητικό υπόβαθρο σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του αειφόρου σχολείου. Ένα τέτοιο σχολείο χαρακτηρίζεται από τη βασική θέση της δυνατότητας της εκπαίδευσης να αποτελέσει το όχημα, που θα βοηθήσει τους μαθητές να συνδέσουν την πραγματικότητα «του κόσμου τους» και να επανασχεδιάσουν τις δράσεις τους προκειμένου να ανταποκριθούν στις κρίσιμες προκλήσεις της αειφόρου ανάπτυξης (Macy & Brown, 1998). Το 1^ο Σ.Ε.Κ. Αλεξανδρούπολης κατά το σχολικό έτος 2011-2012 επιχείρησε να αξιοποιήσει στοιχεία αυτού του υποβάθρου, μέσα από τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό "Βραβείο Αειφόρου Σχολείου". Το αποτέλεσμα του διαγωνισμού και η εμπειρία όλης της δραστηριότητας που αναπτύχθηκε συνιστούν γενικά μια πολύ θετική αποτίμηση της συμμετοχής του Σ.Ε.Κ. στον υπόψη διαγωνισμό.

Ωστόσο, διαδικασίες που περιγράφονται στο θεωρητικό υπόβαθρο απαιτούν χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός σχολικού έτους για να οδηγηθεί κανείς σε συμπερασματολογία σχετικά με την επίτευξη των στόχων για ένα αειφόρο σχολείο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με μια κριτική αποτίμηση της χρησιμότητας να επαναλαμβάνονται κάποιες δραστηριότητες και να επιλέγονται νέες, ορίζουν μια συνεχή προσπάθεια, η οποία μόνο εάν αντέξει στη διάσταση που ορίζει το [αεί]-φόρο σχολείο, δηλαδή στο χρόνο, θα μπορεί να χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματική. Υπό αυτή την οπτική, η παρούσα εργασία επιχειρεί να συμβάλλει στη διάχυση της εμπειρίας που υπήρξε σπουδαία για το Σ.Ε.Κ., κατά το σχολικό έτος 2011-2012, αλλά η προσφορά της, ως προς τη διάσταση του χρόνου (προς το παρόν) παραμένει σημειακή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστίες διατυπώνονται σε όλους τους ανθρώπους του «έσω» και «έξω» περιβάλλοντος του Σ.Ε.Κ., που εργάστηκαν με οποιοδήποτε τρόπο για τη βελτίωσή του, κατά το σχολικό έτος 2011-2012.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Department of Education and Skills (DfES) (2006). *Sustainable Schools for Pupils, Communities and the Environment; Delivering UK Sustainable Development Strategy*. London: DfES.
- Fullan M. & Ballew A. (2001). *Leading in a culture of change: Personal action guide and workbook*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Huckle J. & Sterling S. (1996). *Education for sustainability*. London: EarthScan.
- Macy J. & Brown M. (1998). *Coming Back to Life: Practices to Reconnect our Lives, Our World*. Gabriola Island: New Society.
- McNichol H., Margaret Davis J.M. & O'Brien K.R. (2011). An ecological footprint for an early learning centre: identifying opportunities for early childhood sustainability education through interdisciplinary research. *Environmental Education Research*, Vol. 17.
- Moore J. (2005). Is higher education ready for transformative learning? A question explored in the study of sustainability. *Journal of Transformative Education*, Vol. 3.
- Orr D. W. (1996). Educating for the environment: higher education's challenge of the next century. *The Journal of Environmental Education*, Vol. 27.
- Rauch F. (2000). Schools: a place of ecological learning. *Environmental Education Research*, Vol. 6, No. 3.
- Shallcross T., O'Loan K. & Hui. D. (2000). Developing a school focused approach to continuing professional development in sustainability education. *Environmental Education Research*, Vol. 6, No. 4.
- Smyth J. & Shacklock G. (1998). *Re-making teaching: Ideology, policy and practice*. London: Routledge.
- UNECE (2005). *UNECE strategy for education for sustainable development, CEP/AC. 13/ 2005/3/ Rev. 1*, High Level Meeting of Environmental Education and Ministries, Vilnius, 17–18 March.
- UNESCO (1992). *United Nations Conference on Environmental and Development: Agenda 21*. Switzerland: Unesco.
- UNESCO (1997). *Declaration of Thessaloniki*. Unesco Publication No. EPD97/CONF.401/CLD.2. Paris: Unesco.
- UNESCO (2002). *Education for Sustainability – From Rio to Johannesburg: Lessons learnt from a decade of commitment*. Paris: Unesco Education Sector.
- UNESCO (2004). *United Nations Decade of Education for Sustainable Development 2005–2014*. Διαθέσιμο στο: <http://portal.unesco.org/education/en/filedownload.php/03f375b07798a2a55dc39db7aa8211Final+IIS.pdf> (12/12/2011).
- UNESCO (2005). *UN Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014 International Implementation of the World Summit on Sustainable Development*. New York: United Nations.
- Uzzell D. (1999). Education for environmental action in the community: new roles and relationships. *Cambridge Journal of Education*, Vol. 29, No. 3.
- World Commission on Environment and Development (WCED) (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford University Press.